Deo optimo maximo uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA

Cardinalitiis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-tertiâ Junii.

M. PETRO YON, Doctore Medico, Præside.

An fructuum esus, salubrius Panis condimentum, sarcophagiâ?

ALIMENTUM rectè dicitur, quidquid in corporis nostri substantiam convertitur, aut converti potest, familiaritate substantiæ, proportione convenienti, & similitudine. Inter has tres dotes (quæ ratione, experientiâ, sensibus ac potissimùm gustu deteguntur) prima proprium & unicuique conveniens alimentum (eidem homini non semper idem) constituit simul & indicat, movendo appetitum; qui, nisi aliquâ de causâ vitietur, semper fertur ad id quod consociale est corpori. Ulteriorem, apertam magis & indubitatam hujus convenientiæ notitiam qui conantur assequi mechanicis aut chymicis exemplis, non minùs ludunt operam otioque suo abutuntur, in alia, præsertim à Medicis, conferendo, quàm theologi in perquirendo speciem ligni vitæ & agnitionis boni & mali; nullumque alium laboris sui fructum percipiunt, quàm vanam novitatum gloriam, & contentionis adversùs veteres dè nominibus ac minimè de rebus ostentationem: quâ populi Medici, *Qui* [a] *uniùs deberet esse labii & sermonum eorundem, ità confunditur lingua ut vix quisque audiat vocem proximi sui.* Unde metuendum, ne in diversas iatricas gentes, à verâ Medicinâ planè devias, dividatur, tædio priscarum loquendi formularum, aut saltem neglectis, neque excultis antiquorum monimentis. Proportio (quæ in quantitate, consistentiâ seu substantiæ modo, & temperie consistit) requiritur ad omnimodam alimenti immutationem, huicque necessarias prævias præparationes, alterationes, & coctiones. Similitudo, in alimento nutrituro tàm interno hoc est chylo, quàm externo, est tantùm aptitudo ad induendam cum partibus similitudinem, rudimentum similitudinis in alimento quasi nutriente seu sanguine, vera & actualis in alimento actu nutriente seu Cambio: cui propriè magis & legitimò jure alimenti nomen tribuitur. Triplex illa similitudinis ratio ità non est intelligenda, ut nihil sit in triplici illo alimento ineptum alendo corpori, nec dissimile, nec contrarium. Alimentorum nullum est, quod de naturâ medicamenti non participet: non pauca, veneni aliquid continent: omnia, excrementi plurimum habent. Quam obrem simplicissimum ne quæras cibum, sed simpliciorem, qui naturæ corporis congruat. Huic comites si adjungas, cave, ne præcipuo noceant alenti, corpusque lædant: sed diversis, quibus constabunt substantiis, suisque virtutibus, corpori prodesse, omnesque laudabilis nutricatûs scopos adimplere valeant.

[a] Genes. c. 10.

ALIMENTUM, est quid relativum. Quod enim uni alimentum est, alteri non est; ut patet exemplo Cicutæ & Ellebori. Hic, coturnici alimentum, homini medicamentum. Illa, hominibus & anseribus venenum, sturnis nutrimentum. Hominum excrementa, suibus in alimoniam cedunt. Rusticulæ interanea non repurgata, suavis hominibus esca. Idem, alimentum est eidem & medicamentum, ut lactuca, quæ non tantùm ventriculi & sanguinis intemperiem calidam emendat sitimque sedat; verùm & in sanguinem mutata, caloris nativi partiumque substantiam auget. Idem, venenum eidem est & pabulum, ut Juccæ indicæ radix, cujus succus deleteriâ qualitate hominis corpus corrumpit, pars crassa & terrestris in pollinem tenuissimum redacta panis alimentarii conveniens est materia. Multiplicis istius discriminis causas, non aliundè repetas, quàm ex convenientiâ, dissimilitudine, vel contrarietate. Duas postremas, singularis, oblati aut præsentis, συμπαθεία naturalis declarat. Familiaritatem, indicat insitus cuique appetitus, quem excitat sensus τῆς κενώσεως in singulis partibus, peculiarisque in stomacho affectionis consectarius: quique sensibus externis, velut exploratoribus, utitur: ità tamèn, ut à tactu in oris partibus imprimisque gustu pendeat judicium de affinitate, disconvenientiâ & dissidio; nullatenùs ab auditu; vixque ab odoratu & visu. At hi tres sensus, & inter ipsos olfactus, non parum conferunt, ut dignoscatur ingerendorum bonitas aut vitium; cujus cognitionis præcipua laus debetur gustui. Quæ qualitatibus manifestis sese non produnt, ratione & experientiâ sunt retegenda. Id aliquandò tardiùs hæc præstat, quàm par esset. Proportionis in alimento cum corpore nostro necessitas, colligitur ex præparationibus, coctionibus, & immutationibus, quæ illi subeundæ sunt, antequàm in partium substantiam facessat. Majori siquidèm copiâ, calorem obrueret; minimâ sui mole, dentium actionem effugeret; durissimum, eorundem conatus eluderet; asperum & suâ superficie inæquale, membranam oris partes investientem graviter læderet; lentum nimis tàm humidum, quàm solidum, regereretur integrum per secessum; nimio urens calore, vel alio primarum qualitatum intensiore excessu calorem nativum vincens, aut partibus jàm inustam intemperiem augens, noxam inferret corpori. Commemorati & cæteri analogiæ alimentorum affectus, sensibus, ac præsertim gustu & tactu, deprehenduntur. Similitudo, non nisi à posteriori, seu restauratâ, necnon auctâ corporis mole naturali, cognoscitur.

NEMO, nisi sacrarum paginarum ignarus, nescit, primo parenti paradisi terrestris colono sola [b] arborum fructuosa data in escam; eidemque, propter funestum seducti liberi arbitrii usum, *Redhibito* [c] *materiæ suæ & in ergastulum terræ laborandæ relegato*, præscripta victûs fulcimenta [d] herbas & panem. Non repugnat credere, fructuum esum haud interdictum. At constat, nonnisi [e] secundæ post diluvium genituræ, jam decedenti diuturnitate & felicitate vitæ, quæ sæculorum decursu magis ac magis contrahitur & deteritur, concessum vesci carnibus animalium: quæ hominis imperio & dominio ex primâ institutione mancipata fuerant, ejusque usibus & commodis addicta. Illas Deus supermensus est, tanquam olera virentia, propter infirmitatem carnis humanæ & duritiam cordis, necnon puniendæ simul gulæ & exercendæ continentiæ causâ, non ex naturâ proprietatis, neque ex necessitate corporalis conditionis. Absunt quippè longiùs à substantiâ corporis, *quod de limo* [f] *figulatum, utriusque* [g] *originem elementi, confitetur, aquam, sanguine qui est rubens humor; & terram, carne, ossibus & cæteris partibus, quæ nihil aliud sunt, quàm in figuras suas conversa terra.* Ex hâc igitur congrua magis & εὐπρόσφορα depromuntur vitæ præsidia. Eduliorum omnium præstantissimum maximèque familiare, panis; ad quem naturæ in hominibus, cum sui compos est, esurientis præco appetentia dirigitur; quô benè valentium nemo carere potest; omnibus suavis; qui definit ipsiùsmet temperantiæ modum, neque patitur nimiâ ingurgitatione repleri ventriculum; citrà quem nullum aliud, absque valetudinis incommodo, esitari potest; quem ab omni cibario quicumque sanus siccaret, inculpatam servaret, quæ ciborum varietate plurimùm labefactatur, sanitatem. Attamèn cùm multis mutationibus corpus sit obnoxium, & uniùs semper ejusdemque alimoniæ tædio langueat stomachus, recreandus cibis panis comitibus intermansis, quibus eâdem fideliâ corrigantur, aut demantur, quæ naturæ in corpore minùs sunt consentanea. Caro cibus est, vel etiam sanis, anceps. Non paucos humores excrementitios, nulliùs usûs, morborum parentes, & nonnisi ægrè eluendos, suggerit; & quantùm alibilis substantiæ (quæ non ità laudabilis nec εὐπέπτη nec εὐανάδοτος) subministrat, tantùm innuit subtrahendum copiæ panis, aptissimi, præ omnibus, alimenti, cunctisque integrâ valetudine fruentibus necessarii. Fructus pani inter edendum si commiscueris, non modò, suavitate quam participant gratiosi humoris & odoris, appetitum, masticationem & deglutitionem juvabunt; sed & τῇ εὐχυλίᾳ non parùm conferent ad chyli distributionem, & viscerum nutritiorum nitorem: quorum, ac præsertìm ventriculi & sanguinis intemperiem emendabunt. Ex ipsis quoque conficiuntur quamplurima potuum genera, non minùs grata, quàm utilia diætæ sicut & pharmaciæ adjumenta & instrumenta.

[b] Genes. c. 2.
[c] Tertull. adversùs marcionem l. 2.
[d] Genes. c. 3.
[e] Ib. c. 9.
[f] Ib. c. 2.
[g] Tertull. l. de carne Christi.

OMNIS homo, semper ægrotat. Sanus vulgò nuncupatur, in quo manifesta non percipitur, nec obscura, functionum læsio; licet partium & humorum temperies aliquatenùs à naturali recesserit, atque horum commoderatio, & ad se invicèm omnimoda non sit proportio & commistio, nec satìs liber commeatus. His primis saltèm morborum rudimentis, tantùm abest, ut medeatur sarcophagia, imò præbet incrementum. Carnium siquidèm triplex genus distinguitur. Primum, partium, quæ trunculorum, & omasorum appellationibus comprehenduntur: difficillimæ coctionis, paucissimi alimenti, & crassæ ac lentæ substantiæ. Secundum, parenchymatum, glandularum & interaneorum: crassi succi, coctu difficilis, tardè permeantis, & maximè excrementitii. Tertium, carnis musculosæ; de cujus bonitate vix constare potest: quod pendeat ab innumeris causis, animalium genere, specie, ætate, victûs ratione, habitu corporis, veneris œstrô, prægnatione, parturitione, institutis, partium discrimine. Eadem Caro facilè & quidèm omninò demutatur, tempore mactationis, coctionis & parandi modô, ferè semper dubiô & inæquali, ut plurimùm adulterante & corrumpente, in quô difficile est non peccare; necessariò tamèn, cùm cruda caro non veniat in usum hominis. Cujuscunque sit dotis & conditionis, nisi maximâ tostionis ariditate fiat exsucca, facilis non est attritu. Vel enim dura est & siccitate καπυρία; vel laxior, mucosa, lenta & viscida: quæ medio in his qualitatibus modo se habet, nec friabilis est, nec διαλυτή, ut potè nervorum tenacibus connexibus implexa, venarum & arteriarum ramosis discursibus implicita, fibris sibi in vicem arctiùs cohærentibus intexta. Hinc omne carnium genus (etiam intritorum & insiciorum) cùm imperfectè subigatur in ore, difficiliùs in ventriculo coquitur, distributioni dicatas partes ægriùs subit, nec satis celeriter permeat, sanguinis anadosim moratur, infarctus parit, putredine flammam facilè concipit. Quidni & morborum, non paucis animalium speciebus familiarium, vel congeneris indolis, tradux existimetur. Edulium fructuum conditio, sensibus est obvia & cognitu facilis; arte non indigent, ut in escam admittantur; dentibus & ore vel minimô negotiô finduntur, inciduntur, accuratè comminuuntur, facilè teruntur, diluuntur, salivâ undiquâque perfunduntur, & commiscentur pani: cujus in ore præparationem, tùm deglutitionem, & ex utrôque alimenti genere conflati chyli distributionem, promovent: humorum, & partium, quibus excipiuntur, intemperiem, castigant: atque in imo ventre collectam, vel etiàm contumaciùs hærentem illuviem, partìm per urinas derivant, partìm, alvum subducendo, per secessum deturbant & everrunt. Contrarios evacuationi effectus producunt, nonnulli propriâ facultate, quamplurimi prò maturationis gradu, exsiccationis, coctura & conditurae ratione, quæ facilis, nec operosâ luxuriâ fructus corrumpit: quibus contrà id commodi adfert, ut in diuturnum tempus incorrupti asserventur, adeò ut qui uniùs duntaxat anni tempestatis proprii sunt, omnibus communes evadant.

PANE [h] manè pluente, diariô viaticô, in crastinam diem, nisi sextâ, citrà corruptelam non colligendô, saturabantur peregrinantes Israelitæ. Coturnices serò tantùm ascendentes comedebant. [i] *Carnis dein avidissimi*, murmuris pœnâ plexi, *usquè ad choleram illas ortygometras cruditando*, sepulti [k] sunt in loco sepulchra concupiscentiæ nominatô. Natura sui authoris, quô ubique gubernatur imitatrix, ejusque virtute provida simul & prudens, panis, cujus eadem quovis anni tempore laus esse potest, materiam semper sufficit; non itèm carnes, quarum plurimæ quibusdam tempestatibus desiderantur, aut insulsæ à mensis abdicantur, & quæ omni tempore apponuntur, pro ejus diversitate, variant in bonitate. Fructus suppeditat congruos singulis corporis constitutionibus, quas insignes aëris à motu solis & aliorum syderum ortu & occasu mutationes invehunt. Ab æquinoctiô vernô, ad nonas maii, quoniàm congesti hyeme succi liquantur, attenuantur & coquuntur aëris temperati beneficiô, (undè minùs alimenti ingerendum, ideóque nec multiplici, quod ejus desiderium moveat, opus est auxilio) nulli prodeunt, nullique maturescunt fructus: sed pauciores suppetunt qui per hyemem maturuerunt. Ab humoribus fusis cùm plurima excrementa succrescant, jàmque calor vires intensiores acquirat, mense majô in subsidium veniunt fraga & cerasa quæ aquosô humore, quô plurimô luxuriant, corporis nostri secessus facilè subeunt, per urinas excernuntur, alvum movent, ventriculi & humorum æstum frigiditate mitigant & aliquâ aciditate putredini obsistunt. Hâc tatione nitentibus visceribus succurrunt paulò post adjuncti aut succedanei coeteri fructus horarii; quorum infinitæ species dissimilis consistentiâ succi, quô vel laxant ventrem vel cohibent; & refrigerante humiditate magis aut minùs abundantes, humorum ab æstivâ temperie fervorem & partium squalorem temperant & arcent; languentem eâ tempestate appetitum excitant odoris & saporis jucunditate, nec ventriculo, quia coctu faciles, noxam adferunt. Autumnus inæqualis suos fert fructus consimiles temperamenti & substantiæ atque effectuum anomaliâ. Hyeme, quâ ventres calidiores sunt, crassioris substantiæ, pinguis succi & butyrosæ carnis, ideóque minori ad coctionem suscipiendam facilitate, aucto ventriculi calori magis analogi fructus reconduntur & ad maturitatem perveniunt. Hos inter nonnulli per annum integrum sine ullâ arte sed propriâ sponte durant.

[h] Exod. c. 16.
[i] Tertull. l. de jejuniis.
[k] Numer. c. 11.

Ergo fructuum esus, salubrius Panis condimentum, sarcophagiâ.

Proponebat Parisiis GILBERTUS PUYLON, Parisinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1695.